

Vart tog svenskarna i New Sweden vägen?

Av Kevin Proescholdt, medlem av styrelsen för Swedish-American Historical Society.
Översättning: Jan Hultman. Publicerad med vänligt tillstånd av författaren.

New Sweden, Iowa, var den första permanenta svenska bosättningen i USA under 1800-talet. Den grundades av en grupp under ledning av Peter Cassel, en självägande bonde från Kisa i Östergötland. Cassels brev hem till Sverige publicerades i lokala tidningar och hjälpte till att väcka intresset bland "vanligt" folk att emigrera till Amerika. New Sweden blev snabbt en magnet för andra svenska invandrare i början av den stora utvandringsrörelse som skulle leda till att ca 1,25 miljon svenskar reste till Nordamerika mellan 1840 och 1930. Många tidiga invandrare begav sig till New Sweden för att "hitta Cassel." Men det var inte alla som stannade i New Sweden, och det gjorde inte heller deras barn.

Även om mycket har skrivits om New Sweden som destination för svenska invandrare så är det inte mycket som har varit känt om New Swedens roll som källa till den efterföljande spridningen av människor. Invånare i New Sweden spreds vidare därifrån under många decennier. Många allmänna uttalande har gjorts om att folk lämnade New Sweden för Nebraska eller Kansas, men få av dessa förflyttningar har dokumenterats, särskilt när det gäller individuella familjer. Den här artikeln undersöker mönstren och tidpunkterna för befolkningsspridning från New Sweden från första början fram till ca 1890.

Individer eller individuella familjer flyttade från New Sweden under hela dess historia, men det förekom också grupp migration och kedjemigration från New Sweden över tid till samma, specifika destinationer. Dessa mönster verkade avgöras av de exempel på tidigare förflyttningar och inkluderade följande faktorer: de stigande kostnaderna på eller bristen på tillgänglig odlingsjord i New Sweden; tillgängligheten på billigare, mer produktiv eller i stort sett gratis Homestead Act-mark på andra platser; utbyggnaden av järnvägen västerut som innebar tillgång till ny mark.

Dessa befolkningsspridningsmönster kastade ljus inte bara över New Swedens roll som källa till spridning av svenskamerikaner, utan också på utvecklingen och expansionen av den större väven av Svenskamerika från de tidigaste av dess artonhundratalsbosättningar.

Bakgrund till New Sweden och dess befolkningstrender

New Sweden var alltid en lantlig jordbrukarbosättning. Det var aldrig en stad, även om tre kyrkor för olika samfund (luthersk, metodist, baptist) byggdes inom någon kilometers avstånd från varandra utefter samma landsväg i hjärtat av bosättningen. Befolkningen i New Sweden växte från den första gruppen på ca 36 personer som grundade bosättningen år 1845 till över 700 år 1870.

Tabell 1. New Swedens befolkning

1845	36
1850	95
1856	357
1860	609
1870	732
1880	604

Trenderna i medlemsiffror för New Sweden Lutheran Church, som hade det största antalet medlemmar av de tre församlingarna i New Sweden, överensstämmer i stort med trenderna för det totala invånarantalet i New Sweden. Medlemsantalet i den lutherska församlingen var som stort 1873, då församlingen hade 423 medlemmar innan medlemsantalet började sjunka. På det stora hela är den lutherska församlingens medlemstrender parallella med befolkningen i bosättningen.

Tabell 2. Medlemmar i New Sweden Lutheran Church

1849	102
1859	157
1867	203
1868	246
1869	352
1870	394
1873	423
1885	208
1900	173

New Sweden förefaller ha växt med strömmen av svenska invandrare till Amerika under senare delen av 1860-talet. Inflödet av nyanlända svenska invandrare, särskilt under senare delen av 1860- och in på 1870-talet, gjorde att både bosättningen och den lutherska församlingen fortsatte att växa, trots större förluster av folk till platser som Swedesburg som hade påbörjats redan omkring 1865.

Allt fler svenskar fortsatte att anlända till New Sweden en bra bit in på 1900-talet, men antalet nyanlända kunde inte hålla samma takt som utflödet från New Sweden till andra platser i Iowa, Nebraska och Kansas. Detta resulterade i en befolkningstopp i New Sweden i mitten av 1870-talet, liksom en topp i medlemskapet i den lutherska församlingen år 1873. Dessutom knoppade New Sweden Lutheran Church av ”dotterförsamlingar” som ytterligare minskade dess eget medlemsantal: Upland Lutheran Congregation, en dryg mil sydost om New Sweden (1878); Clara Lutheran Congregation i Salina, ca sju km väster om New Sweden (1892) och Immanuel Lutheran Congregation i Fairfield (1903).

Mönster och tidpunkt för utflyttningar

Invånare i New Sweden lämnade sina hem i Jefferson County för de följande elva områdena under perioden från bosättningens grundande fram till ca 1890. Dessa spridningsmönster syns i ett antal familjer och bestod av mer än en ensam individ eller en individuell familj. Utflyttningar skedde definitivt för individer eller enstaka familjer, men de behandlas inte här. En del av dessa gruppsspridningsmönster syns också över tid som delmigrationer, då ytterligare familjer flyttade från New Sweden efter att tidigare familjer redan hade genomfört flytten till en speciell plats. Årtalen i de följande underrubrikerna anger det första året en familj eller grupp av familjer lämnade New Sweden för dessa platser.

Bergholm/Munterville, Iowa (start 1847)

Den första större utflyttning från New Sweden inträffade 1847. Detta år lämnade en grupp på fyra familjer New Sweden för att grunda en ny svenska bosättning, Bergholm (senare kallat Munterville) i västra kanten av Wapello County, Iowa, granncounty väster om Jefferson County. De familjer som lämnade för att grunda Bergholm bestod av Peter Andersson och Christina Fagerström (de hade kommit till New Sweden 1845 tillsammans med Peter Cassel), Andrew Edward Fagerström (Christinas bror), Carl Johan Killberg (Chillberg), Johanna Johansdotter Chillberg och Sven Jacobsson.

Banden mellan New Sweden och Bergholm upprätthölls under åren. År 1856 flyttade Magnus Fredrik Håkansson, New Swedens förste pastor, till Bergholm för att hjälpa till att grunda den lutherska församlingen där. Han stannade där i tre år och efter att ha tjänat i andra församlingar återvände Håkansson 1868 till Bergholm och tjänade som pastor i kyrkan där i ytterligare 22 år.

Swede Point/Madrid, Iowa (1849)

År 1849 inträffade den första utflyttningen från New Sweden till Swede Point (som senare bytt namn till Madrid), men det hade funnits kontakter mellan de två bosättningarna sedan Swede Point grundats 1846. År 1849 flyttade Carl Johan Cassel, Peter Cassels äldste son, och hans hustru Ulrika

Dalander från Jefferson County till Swede Point där Ulrikas familj hade slagit sig ner 1846. Ulrikas mamma, Anna Dalander, skulle senare planera en liten stad på sin mark i Boone County som först fick namnet Swede Point och senare Madrid. Vid något tillfälle mellan 1850 och 1852 flyttade också Ulrikas bror, Anders Johan ”John” Dalander från Jefferson County till Swede Point i Boone County. År 1859 flyttade pastor Magnus Fredrik Håkansson till Swede Point för att tjänstgöra i den nybildade svensklutherska församlingen i Swede Point och Swede Bend (dagens Stratford). 1866 lämnade Peter August Alsin och Anna C Stephenson med familj också New Sweden och slog sig ner i Swede Point.

Harrison County, Iowa (1855)

Omkring 1855 lämnade en av de ursprungliga grundarna av New Sweden, Johan August Danielson och hans familj, Jefferson County för Harrison County längst västerut i Iowa. John slog sig ner runt Calhoun i Harrison County och i december 1856 köpte han en tredjedel av 120 tunnland av militär mark i sektion 23. Han banade väg för andra svenskar från New Sweden som följde efter under de kommande åren. År 1859 flyttade även Johns yngre bror Frank O. Danielson till Harrison County, där han deltog i inbördeskriget. Senast i juli 1863 hade den svenske invandraren Alfred Hammer också flyttat från New Sweden till Harrison County, där han gifte sig 1864 och blev bonde under resten av sitt liv. Alfreds syster Emerentia (Emma) Hammer Mickey flyttade till Harrison County från New Sweden någon gång efter 1879. Deras mamma Margareta Charlotta Grevillius Hammer Öhrn, som blivit änka 1872, lämnade också Jefferson County för Harrison County. Kanske flyttade hon tillsammans med sin dotter Emerentia. Våren 1869 flyttade John Hoskin med familj från New Sweden till Missouri Valley i Calhoun Township i Harrison County.

Kansas (1857)

Kansas blev också ett av de tidigaste målen för svenska invandrare från New Sweden. År 1857 lämnade Johannes och Johanna Ingesson Jefferson County och slog sig ner i Lawrence, Douglas County, Kansas. Johannes avled i Lawrence 1887; Johanna avled där år 1900. År 1871 lämnade Johan Fredrik och Margareta Almgren och deras dotters familj, Mary Ann och Sven Björk (Swan Burk) New Sweden och slog sig ner i New Gottland, McPherson County, Kansas. Swan Burk och två av Johan Almgrens söner skaffade sig alla Homestead Act-mark i McPherson County.

Swedesburg, Iowa (1865)

New Sweden spelade en avgörande roll när Swedesburg (ursprungligen kallat Freeport) grundades i Wayne Township i det angränsande Henry County. I mitten av 1860-talet gav sig Håkan Olson, pastor i New Swedens lutherska församling, och några andra iväg för att välja ut den plats för denna ”dotterkoloni” i Henry County; Sven Peter Svensson (Swanson) var den förste invånaren i New Sweden som flyttade till den nya bosättningen 1865. Många andra New Sweden-familjer flyttade till Swedesburg under de följande åren. Oliver och Mary Stephenson, Peter och Carrie Cassel Swan, Anders Magnus och Christina Andersson med familjer, John Lauger, John Schutz, Isak Öfverström, Johan Tolander och Johan Zachrisson Sandel.

Swedesburgs lutherska församling bildades 1866 och Håkan Olson tjänade som församlingens pastor på deltid under de första åren och därefter på heltid från 1869 till 1875. Kopplingar mellan New Sweden och Swedesburg finns ännu idag.

Spaulding, Iowa (1870)

Våren 1870 lämnade en grupp familjer – många sammanhörande genom släkt eller äktenskap – New Sweden för Spaulding nära gränsen mellan de sydvästra Iowa Union County och Adair County. Krigsveteranen John Victor Hoakinsons familj, hans kusin John Alfred Johnson med fru Louisa Munson Johnson (Peter Cassels systerdotter och medlem av den ursprungliga gruppen från 1845 som grundade New Sweden), Louisas systers familj (Gustava Maria Munson Hall med make Victor Hall), Charles och Louisa Sundblad (Sunblaw), krigsveteranen John F. Danielson (som 1872 skulle komma att gifta sig med Charles och Louisa Sunblaws dotter Ellen Emily Sunblaw) och John

Anderson med fru Anna Danielson Anderson (John F. Danielsons storasyster) flyttade alla till området 1870. Hoakinson drog sig senare till minnes att "allt var vild prärie" och att de "tvingades bo i täckta vagnar tills vi kunde skaffa timmer för att bygga en kåk. Kåken var 3,5 x 5 meter stor med bara ett rum som vi bodde i fem år... Vi vara alla ivriga att skapa våra hem och nästan varje söndag träffades vi och hade roligt. Här tillbringade vi den lyckligaste tiden i våra liv." Familjerna räknades alla upp på samma sida i 1870 års folkräkning, framför allt i det nordöstra hörnet av den lilla staden.

Fler familjer från New Sweden följde den första gruppen till Spaulding. John Hoakinsons bror med familj, Alfred Hoakinson och Louisa Anderson Hoakinson flyttade även de till Spauldingområdet mellan 1874 och 1876 och efter att de gifta sig i New Sweden 1872 brukade de jorden i Union Township i Adair County. 1876 hade Axel och Carrie Cassel Jacobson (dotter till Peter Cassel) flyttat till Spauldingområdet (Orient Township i Adair County) efter att de gift sig i New Sweden i januari 1876. I mitten av 1870-talet flyttade också Louisas och Gustavas mamma (Peter Cassels syster Carrie Cassel Munson Swan) till Spaulding och bodde hos Gustavas familj när Cassie fick problem med synen. John Alfred Johnsons bror, Albert Alexander Johnson (som gifte sig med Victor Halls systerdotter Hulda Charlotta Peterson i New Swedens metodistkyrka på julafton 1876) flyttade också till Spauldingområdet 1879. Johan F. Danielsons far, Swan Danielson (och Swans tredje hustru Ella Sofia Hedstrom Danielson) och deras yngre barn flyttade till området i mitten av 1870-talet. Och 1880 hade Alexander Johnson och Sarah Katarina Johnson (John Alfreds och Alexanders föräldrar) följt efter sina söner från Swedesburg och New Sweden till Spauldingområdet där de blev kvar under återstoden av sina liv.

Stromsburg, Polk County, Nebraska (1874 och 1878)

Med början i mitten av 1870-talet inleddes en serie utvandringar från New Sweden till svenska bosättningar i Nebraska där det fanns gott om billig, eller till och med gratis, mark.

År 1878 flyttade ett stort antal av New Swedens invånare till Stromsburg, Nebraska. Bland de familjer som gjorde denna flytt fanns "Sailor" Olof och Brita Christina Peterson (han hade kommit till New Sweden 1847), de tre bröderna Carlson som kommit till New Sweden 1846 (Carl/Charles och Carolina, Magnus och Carolina samt änklungen Peter), och en syster till bröderna, Eva Charlotta Carlsdotter Dahl och Charles John Dahl med familj. Ytterligare en Carlson-syster, Lovisa Carlsdotter Bloom och hennes man Leander Bloom, kan ha flyttat till Stromsburg redan 1874 och kan ha varit de som banade väg för migrationen 1878. Åtminstone Leander Bloom och Magnus Carlson skaffade sig Homestead Act-mark i Stromsburg. En svensk baptistförsamling hade bildats i Stromsburg redan 1873 och det kan ha bidragit till Stromsburgs dragningskraft.

John Wilsons familj flyttade också till Stromsburg 1880 (de hade bott i New Sweden innan de flyttade till Victoria, Illinois och därifrån till Nebraska). Familjen Alfred Peterson och Mathilda Samuelson Peterson flyttade till Stromsburg 1886.

Två familjer Castile från New Sweden flyttade till Stromsburg på 1880-talet. Dessa familjer stammade från pionjärerna Andrew Castile och Sara Lovisa Andersdotter Castile (syster till Peter Cassels fru). John Edward Castile och hans familj anlände 1882. John Edward Castiles syster Mary Helena Castile Berg och hennes make Charles August Berg flyttade också till Stromsburg på 1880-talet och John Edward och August startade ett företag tillsammans (Castile and Berg); Berg köpte ut Castile 1886 och familjen Berg flyttade så småningom till Denver. John Edwards bror Robert L. Castile flyttade till Stromsburg 1906 där han drev en diversehandel (Wilson-Castile Daylight Store).

De sex New Sweden-familjernas avfärd 1878 hade en förödande inverkan på baptistförsamlingen i New Sweden. Alla sex familjerna var aktiv medlemmar av församlingen och när de försvann var det i första hand Gustaf och Inga Schillerström med familj som var den kvarvarande aktiva svenska familjen. Efter detta förföll kyrkobyggnaden och revs 1893.

Axtell, Kearney County, Nebraska (1876)

År 1876 migrerade en grupp svenskar från New Sweden och Swedesburg till Axtell, Nebraska, i Kearney County där de i september samma år bildade Bethany Lutheran Church. Bland dessa svenskar fanns Carl Jacob Pehrsson Löfgren/Leafgren/Leafgreen. Löfgren (hans förnamn "amerikaniserades" till Charles) hade kommit till New Sweden år 1846 och brukat jorden i New Sweden i 30 år innan han flyttade till Oneida Township i närheten av staden Axtell där han köpte 80 hektar mark. Minst fyra familjer från Swedesburg flyttade också till Oneida Township samtidigt som familjen Löfgren, däribland Louis och Malin Peterson, P.O. Och Charlotte Maria Lander, Britta Larsdotter samt Anders Joahn Alfred och Carolina Sofia Broman (som hade flyttat 1874).

År 1885 flyttade åtminstone ytterligare en familj från New Sweden/Swedesburg till Axtell. Anders P. Carlsson Sjöberg Seberg, hans fru Maria Lisa Svensdotter och deras tre äldsta barn flyttade till Axtell från Swedesburg. De hade ursprungligen slagit sig ner i New Sweden i slutet av 1850-talet och senare flyttat till Swedesburgområdet. Deras två yngsta söner, Andrew Peter och Charles, stannade kvar i Swedesburg, men Anders P. Och Maria Seberg tillbringade återstoden av sina liv i Axtell.

York, York County, Nebraska (1877)

York blev en annan destination för folk som flyttade från New Sweden med början på 1870-talet. Andrew Albert Castile och Emma Anderson Castile hade flyttat till Yorkområdet 1877-78. De brukade jorden i sektion 27 och 34 i Lockridge Township, alldeles nordväst om York. Andrews bror, John Edward Castile, hade flyttat till samma township från Stromsburg år 1897 och ytterligare en brors familj, Gust. A. Castile, var också jordbrukare i Lockridge Township i York County år 1900.

Den äldre systemen till Charles John Hillman, som bott länge i New Sweden, lämnade också New Sweden för York. Anna Christina Linström (Hillmans syster) och hennes make Carl Linström med familj, inklusive hennes far Andrew Hillman (1785-1878), flyttade från New Sweden till York år 1870 där de också brukade jorden i Lockridge Township. Och slutligen flyttade även Axel Henry Swanson och hans bror Swan Alfred Swanson (som båda var födda i New Sweden men växte upp i Swedesburg) till Yorkområdet och brukade jorden där.

Holdrege, Phelps County, Nebraska (1881)

Holdrege, Nebraska blev också en destination för några New Sweden-migranter på 1880-talet. År 1881 flyttade familjen Emma Peterson Hamilton och Erick John Hamilton dit från Galesburg, Illinois, men Emma hade vuxit upp i New Sweden. J. Wesley Cassel, son till Andrew F. Cassel, flyttade från New Sweden till Holdrege omkring 1887, men han återvände till New Sweden 1888 för att gifta sig med Polly Sandquist. Wesley och Polly återvände till Holdrege efter bröllopet och bodde där till 1890. Robert Lincoln Castile, också han född i New Sweden, bodde i Kearney, Buffalo County, Nebraska under senare delen av 1880-talet innan han flyttade till Holdrege 1895. Castile och hans familj flyttade till Stromsburg 1906, återvände sedan till Iowa för att bruka jorden i nordvästra delstaten 1920 och flyttade till Kalifornien runt 1923.

Gothenburg, Dawson County, Nebraska (1883)

Gothenburg, Nebraska, som ligger mitt i Nebraska vid floden Platte, blev ytterligare en destination för migranter från New Sweden på 1880-talet, speciellt för familjen Erik Peter Anderson, en av grundarna av New Sweden 1845. I oktober 1883 flyttade Erik Peters äldste son, Andrew Edward Anderson, till Gothenburg för att bruka jorden, göra anspråk på Homestead Act-mark och köpte 1891 lagfart på 160 hektar cirka åtta kilometer nordost om staden. Han gifte sig i Gothenburg 1885. Hans bror Simon Peter Anderson flyttade även han till Gothenburg och bodde där vid sin fars död 1895. En annan bror, Frank Edward Anderson, med familj flyttade också västerut till Nebraska runt 1910.

År 1909 flyttade även Erik Peter Andersons änka (Louisa Anderson) och deras dotter Susanna till Gothenburg från New Sweden. Susanna avled och begravdes där 1915; Louisa levde till 1923 och dog i Brule, Keith County, Nebraska, där hon bott tillsammans med sin son Frank Edward

Anderson. Louisa blev också begravd i Gothenburg. Ingen medlem av Erik Peter och Louisa Andersons familj fanns kvar i New Sweden efter 1909.

Avslutning

New Sweden, Iowa blev en tidig destination för många svenska immigranter under de tidiga åren av massmigrationen från Sverige till Amerika. Delvis på grund av dess tidiga grundande 1845 och delvis på grund av Peter Cassels brev hem till Sverige där han beskrev fördelarna med livet i Amerika, fortsatte New Sweden att attrahera svenska immigranter ända in i början av 1900-talet. Även om New Sweden började förlora en del av sin befolkning på grund av de mönster av utflyttning som har beskrivits här fortsatte bosättningen att växa in på 1870-talet genom inflödet av allt fler svenska immigranter till New Sweden. Befolkningen i New Sweden nådde sin topp i mitten av 1870-talet då ökande utflyttning tillsammans med det sjunkande antalet inkommande migranter från Sverige ledde till en minskning av New Swedens totala invånarantal.

Betydelsen av New Sweden och andra tidiga svenska bosättningar (som Bishop Hill, Andover, Galesburg och andra i Illinois och Iowa) berodde inte bara på att de var tidiga destinationer för svenska invandrare utan också på en källa till ytterligare spridning och sekundär migration som gödde expansionen västerut av Svenskamerika från Iowa och Illinois. Dessa spridningsmönster verkade delvis bero på bristen på billigare odlingsbar mark i New Sweden, tillgången på billig eller gratis Homestead Act-mark längre västerut, den västliga utbyggnaden av järnvägen och tidigare utflyttningar som banade väg för senare New Sweden-invånare att följa efter. Dessa spridningsmönster understryker vikten av tidiga svenska bosättningar i expansionen och den fortsatta tillväxten av Svenskamerika.

Spridningsmönstren från New Sweden till de elva destinationer som beskrivits här hjälper till att förklara tillväxten av Svenskamerika västerut från sydöstra Iowa till andra platser – huvudsakligen i väster – i Iowa, Nebraska och Kansas. I många fall behöll dessa nya platser banden till familj, kyrka och samhälle och utökade nätverken och kopplingarna mellan Svenskamerika och New Sweden, det samhälle som historikern George M. Stephenson en gång kallade ”en av ’vaggorna’ till det där svärfångade område som kallas ’Svenskamerika.’”

Bildtexter:

1. Magnus Fredrik Håkansson, den förste pastorn i New Sweden Lutheran Church, flyttade till Bergholm 1856 för att hjälpa till att starta församlingen där innan han 1859 flyttade till Swede Point. (Erik Norelius, *De Svenska Luterska Församlingarna och Svenskarnes Historia i Amerika*, 109)
2. Carl Johan Cassel och Ulrika Dalander Cassel lämnade New Sweden-området 1849 och bosatte sig i Swede Point/Madrid där de blev kvar livet ut. (Med tillstånd av Swenson Swedish Immigration Research Center, Madrids foto- och föremålsarkiv)
3. Frank O Danielson följde 1859 efter sin äldre bror till Harrison County i västra Iowa, där han bodde kvar tills han tog värvning i inbördeskriget. Efter detta återvände han till New Sweden för att bruka jorden och gifte sig med änkan Maria Mathilda Cassel Peterson. (Författarens samlingar)
4. Victor Hall och Gustava Maria Munson Hall gifte sig i New Sweden-området men flyttade till Spaulding-området 1870 och senare till Scandia, Kansas. Här med sina barn John Wesley, Matilda, Adelia, Maria Albertina och Louisa Henrietta. (Författarens samlingar)
5. Carrie Cassel gifte sig 1876 med Axel Jacobson i familjen Cassels hem i New Sweden. De flyttade sedan till Spaulding-området där de brukade jorden under resten av sina liv. (Författarens samlingar)

6. Pastor John Wilson gifte sig med Inga Greta "Winnie" Samuelson in New Sweden 1854. De flyttade till Knox County, Illinois innan de 1880 flyttade till Stromsburg, Nebraska där John bodde kvar resten av sitt liv. (Med tillstånd av Bernice Wilson Munsey)
7. Andrew A Castile med familj lämnade New Sweden i slutet av 1870-talet och bosatte sig i York, Nebraska. Castile brukade jorden i Lockridge Township nordväst om York. (Författarens samlingar)
8. John Wesley Cassel flyttade från New Sweden till Holdrege, Nebraska 1887 där han jobbade som tjänsteman i ett handelshus, men återvände året därpå för att gifta sig med Pauline Sandquist. De bodde i Holdrege-området till 1892 då de återvände till Fairfield, Iowa. (Författarens samlingar)
9. Erik Peter Anderson med familj, 1891. (Författarens samlingar)